



MITOLOGIA.
Nie chce mi się nic nie robić

duetu Daria Kubisiak/Weronika Krówka
na podstawie
„Mitologii” Jana Parandowskiego

Opracowanie: Anna Wolszczak

CZĘŚĆ DLA NAUCZYCIELA

Drogi Nauczycielu, Droga Nauczycielko, to czas, aby stworzyć z uczniami i uczennicami idealną lekcję!

Przekazujemy propozycje zajęć warsztatowych dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych, a także szkół średnich, do spektaklu „MITOLOGIA. Nie chce mi się nic nie robić” w reż. Weroniki Krówki i Darii Kubisiak.

Każdy warsztat daje możliwość odnalezienia nowych tropów interpretacyjnych w „Mitologii” Jana Parandowskiego.

Ćwiczenia możesz dowolnie wybierać, a w zależności od wieku uczniów – odpowiednio modyfikować czy drukować.

Najważniejsze, aby podczas pracy nad mitami podjąć próbę odniesienia się do doświadczeń uczniów i uczennic.

Nie mam wątpliwości, że przez zabawę i poszukiwanie znaczeń, uczniowie i uczennice rozwiną w sobie umiejętność samodzielnego myślenia i poczucia odpowiedzialności za swoje czyny.

Poniżej znajduje się zbiór dobrych praktyk w teatrze współczesnym i teatrze antycznym.

Pobudź uczniów i uczennice do krytycznej dyskusji. Które z praktyk sprawdzają się we współczesnym teatrze? Może coś warto byłoby zmienić lub już się zmienia?

Dobre praktyki w teatrze współczesnym

Przed spektaklem możesz omówić z uczniami dobre praktyki dotyczące właściwego zachowania się w teatrze.

1. Przychodzimy punktualnie, najlepiej kilkanaście minut wcześniej.
2. Pamiętamy o stosownym ubraniu.
3. Nie zakłócamy swoim zachowaniem spektaklu, aby nie przeszkadzać w odbiorze innym widzom_kom ani aktorom_kom.
4. Wyłączamy telefony przed wejściem na salę i nie korzystamy z nich podczas spektaklu.
5. Nie rozmawiamy ani nie spożywamy posiłków podczas spektaklu.
6. Po spektaklu warto nagrodzić zespół brawami.

7. Po obejrzeniu spektaklu warto omówić go z innymi osobami, by wymienić doświadczenia oraz dostrzec elementy, na które mogliśmy nie zwrócić wcześniej uwagi. Pomaga to w pełni docenić wartość spektaklu i wyciągnąć więcej z tego wydarzenia.

Dobre (?) praktyki w teatrze antycznym

1. Świątujemy rytuał – spektakl był częścią rytuału religijnego, należy więc szanować jego wyjątkowy charakter.
2. Reagujemy spontanicznie – ekspresja widzów była ważna, emocje wyrażano brawami, okrzykami lub śmiechem.
3. Angażujemy się w spektakl – warto uczestniczyć aktywnie, odpowiadając na wezwania chóru lub aktorów.
4. Nie hamujemy emocji – można pozwolić sobie na pełne wyrażanie radości, smutku czy gniewu; dawniej stanowiło to integralną część przeżywania widowiska.
5. Zachowujemy szacunek wobec wspólnoty – działanie w harmonii z innymi widzami ułatwia wspólne przeżywanie spektaklu.
6. Jesteśmy wytrwali – dobrze jest przygotować się na długie przedstawienia, te antyczne mogły trwać wiele godzin.
7. Wyrażamy swoje opinie, partycypujemy – zgodnie z tradycją publiczność pełniła rolę „sędziów”, okazując aprobatę lub dezaprobatę gestami i okrzykami.

Nauczycielu! Pamiętaj:

- Podczas spektaklu nie wyjmuj telefonu – daj przykład uczniom/uczennicom i uszanuj pracę aktorów/aktorek.
- Bądź otwarty na dialog widowni z zespołem aktorskim – Twoje zaangażowanie inspirowanie dzieci do aktywnego uczestnictwa.
- Daj dobry przykład! Twoja postawa pokazuje uczniom/uczennicom, jak czerpać radość z teatru i szanować kulturę.

Razem tworzymy wyjątkowe doświadczenia teatralne!

1. Uporządkowanie wiadomości. Ogólne wrażenia po spektaklu – pogadanka (15-25 min.). Omów z uczniami/uczennicami ich wrażenia, przemyślenia, odczucia. Rozmawiaj o tym, co szczególnie zwróciło ich uwagę, a także, co ich zaskoczyło. Porozmawiaj o głównych bohaterach i bohaterkach.

Zapytaj, jakie mity udało im się odnaleźć w spektaklu.

– Podziel klasę na grupy, w których będą pracowali nad wybranym mitem o:

1. *Demeter i Persefonie,*

2. *Orfeusza i Eurydyce,*

3. *Tezeusza i Ariadnie,*

4. *Dedalu i Ikarze,*

6. *Tezeusza i Minotaurze,*

7. *Szyfry.*

Poproś, aby przeczytali mit na głos w grupie i odpowiedzieli na pytania, które mają w swoich scenariuszach warsztatów. Ważne, aby pracując nad odpowiedziami, myśleli o prezentacji finałowej mitu.

Zwróć uwagę na (możesz zapisać na tablicy):

→ treść oryginalnego mitu:

O kim opowiada? Jaki jest problem bohatera/bohaterki?

→ historię przedstawioną w spektaklu:

Czym się różni, a w czym jest podobna do oryginalnego mitu?

Pytania pomocnicze dla uczniów i uczennic:

→ **problem, który ma część bohaterów na początku w spektaklu:**

Czemu Persefonie lub Eurydyce nie podoba się dosłowne odgrywanie mitów?

→ **podróż na Olimp:** Czym jest? Z jakich elementów się składa?

Co daje poszczególnym bohaterom i całej grupie?

→ **zwróć uwagę na emocje bohaterów spektaklu:** Co czują na początku, a co na końcu podróży?

→ **czym dla bohaterów spektaklu była „idealna lekcja polskiego”?**

→ **co znaczy część tytułu „Nie chce mi się nic nie robić” w kontekście podróży bohaterów?**

1. Teatr grecki.

Słowniczek:

→ **Theatron** – „miejsce do oglądania”; widownia w kształcie półkola, otaczająca orchesterę. To od tego słowa pochodzi współczesny termin „teatr”.

→ **Drama** – od greckiego „drao” („działać, czynić”). Oznacza sztukę teatralną przedstawiającą fikcyjne historie przez grę aktorską. Dzieliła się na tragedię i komedię.

→ **Dionizos** – mitologiczny bóg wina, płodności i natury. Na jego cześć organizowano:

- **Dionizje Małe** (grudzień-styczeń) – wiejskie święta z tańcami i pieśniami, z których wywodzi się komedia.

- **Dionizje Wielkie** (marzec-kwiecień) – miejskie święta z procesjami, ofiarami z kozła i pieśniami chóralnymi (dytyrambami), które dały początek tragedii.

Przedstawienia odbywały się w amfiteatrach wznoszonych na stokach wzgórz, zapewniających doskonałą akustykę.

Budowa teatru greckiego:

→ **Skene** – budynek za sceną, pełniący funkcję garderoby i tła wydarzeń.

→ **Proskenion** – scena, na której grali aktorzy.

→ **Orchestra** – plac dla chóru znajdujący się poniżej sceny.

→ **Parodos** – boczne wejście dla chóru.

→ **Theatron** – widownia.

Strój greckiego aktora składał się z:

→ **chitonu** (luźnej szaty) i płaszcza;

→ **koturnów** (wysokie buty), które podkreślały status postaci – najwyższe nosili królowie;

→ **maski** – określała wiek, status, nastrój postaci, wzmacniała głos i pozwalała na zmianę ról.

Cechy tragedii antycznej:

1. **Zasada trzech jedności** – miejsce, czas (jeden dzień) i temat były spójne.

2. **Decorum** – styl poważny, dostosowany do tematyki.

3. **Bohaterowie** – postacie z wyższych sfer, wierne swoim ideałom, zmagające się z konfliktem tragicznym.

4. **Fatum** – nieunikniona wola bogów jako źródło tragedii.

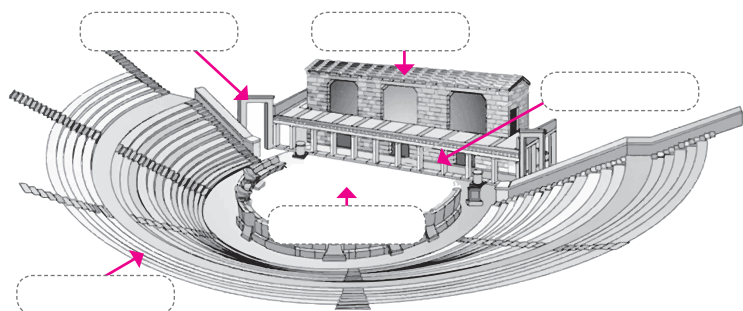
5. **Katharsis** – celem było wywołanie u widzów litości i trwogi, prowadzących do oczyszczenia emocjonalnego.

Najważniejsi twórcy tragedii to:

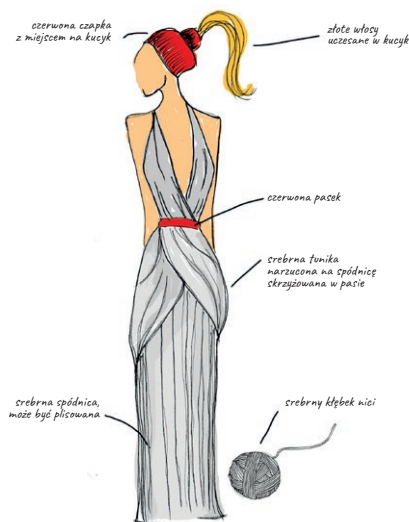
- Ajschylos jest autorem „Orestei”.
- Sofokles jest autorem „Antygony”.
- Eurypides jest autorem „Medei”.

* Zapytaj uczniów, czy kojarzą powyższe słowa z mowy potocznej. Niech podadzą swoje przykłady i ich znaczenia, np. *robić dramę, superbohater, drama queen*.

* Poproś o naniesienie nazw części teatru greckiego na ilustrację.



* Zainspiruj uczniów i uczennice do stworzenia projektu kostiumu. Przypomnij o znaczeniu kolorów i elementach garderoby aktorów. Dookoła projektu mogą zrobić drobne notatki z pomysłami na rodzaj tkaniny lub odcieni.

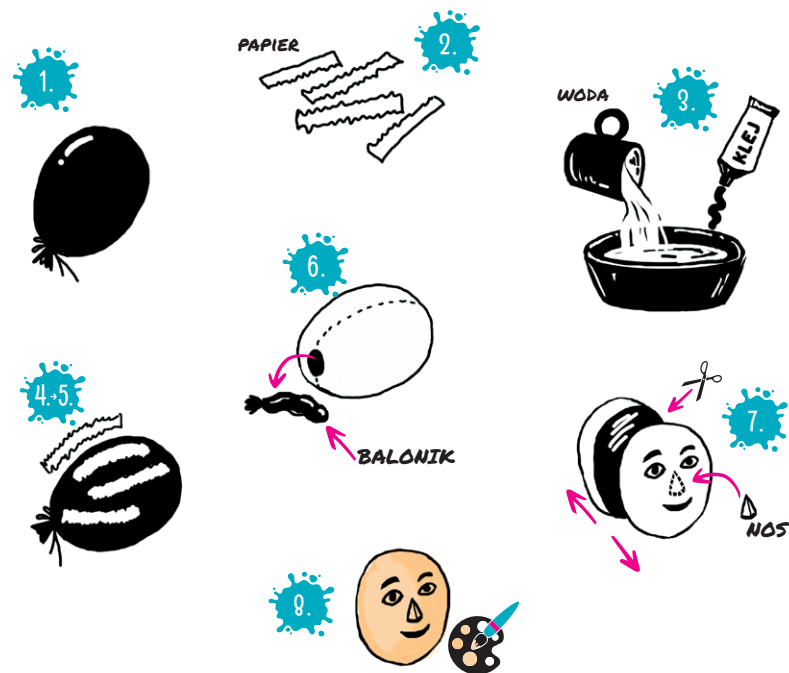


* Pomóż w przygotowaniu maski teatralnej. Przypomnij o wadze wyrażanych emocji w mimice maski.

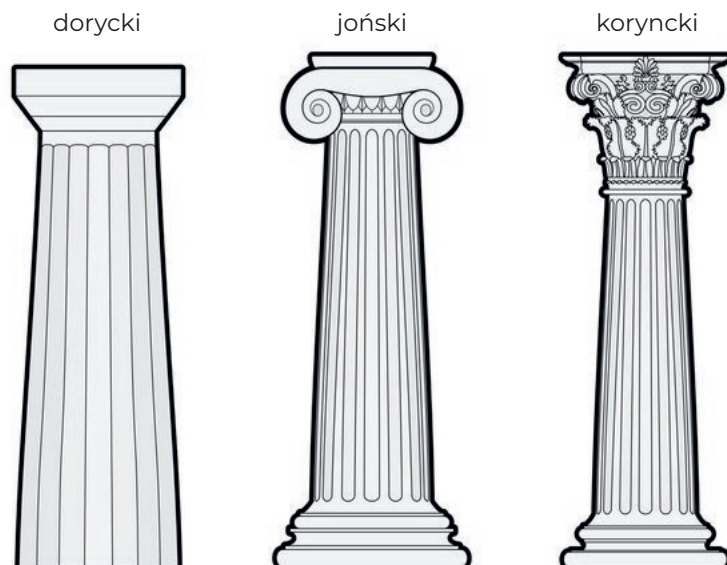
Przed rozpoczęciem pracy przygotuj: 1 balon, stare gazety/papier, wodę, klej biurowy, nożyce, małą miseczkę/kubek.

Krok po kroku:

1. Nadmuchaj balon do wielkości głowy.
2. Potnij gazetę w paski.
3. W misce wymieszaj klej biurowy z odrobiną wody.
4. Namocz wycięte paski w tej miksturze i nałóż je na balonik, aż pokryją całą jego powierzchnię. Dodaj jeszcze kilka warstw papieru, zmieniając kierunek naklejania pasków.
5. Zostaw do wyschnięcia.
6. Spuść powietrze z balonika i wyciągnij go ze środka.
7. Przetnij papierową formę na pół. Uwaga! Teraz jest moment, aby zdecydować, jaką emocję będzie wyrażała Twoja maska. Na jednej połowce narysuj twarz, wytnij oczy, usta i nos. Żeby zrobić nos możesz użyć dodatkowego kartonu.
8. Pomaluj maskę i załóż.



- * Zapytaj uczniów, czy pamiętają „kolumnolot” ze spektaklu. Do którego stylu nawiązuje? Niech pokolorują wybraną kolumnę. Przypomnij, że starożytni Grecy nie szczędzili kolorów!



3. Zadania aktorskie

Wybierz chętne uczennice i uczniów do zagrania osoby, która doświadcza przemocy w szkole. Resztę uczniów zaprosz do zagrania bohatera zbiorowego.

a)

Wersja 1

Uczeń/uczennica X stoi na środku, a reszta klasy się z niego/niej śmieje.

Wersja 2 (można też zrobić w parach)

Uczeń lub uczennica Z siedzi na środku sali, a druga osoba go/ją nagrywa.

Wersja 3

Uczeń lub uczennica Y siedzi na środku, a reszta klasy patrząc na niego/nią szepcze sobie coś do ucha.

Po każdej z tych etiud:

Nagrodźcie aktorów brawami za wczucie się w sytuację.
Zaznacz, że to koniec ćwiczenia.

Poproś klasę o zapisanie odczuć i zapytaj uczniów i uczennice:

1. Jakie odczucia towarzyszyły im podczas tego ćwiczenia?
2. Jakie trudności dostrzegali?
3. W jaki sposób według nich można sobie z nimi radzić?
4. Zapytaj o ich doświadczenia. Czy czuli się kiedyś w podobny sposób? Jak wyglądała konkretna sytuacja? Czy znają przypadki cyberprzemocy w szkole?
5. Co dały im brawa na koniec?

b) Wybierz chętne osoby do zainscenizowania sceny opartej na krótkim fragmencie scenariusza. Obsadź role: Ariadna, Persefona, Eurydyka, Tezeusz, Ikar i Orfeusz.

SCENA

W klasie jest Tezeusz, który pokazuje Ikarowi nagranie Eurydyki, śmieje się z niego, Ikarowi jest trochę głupio, ale też go to bawi. Wchodzi dziewczyny.

ARIADNA

Z czego się śmiejecie?

PERSEFONA

Co was tak bawi?

EURYDYKA

Ja wiem co ich tak bawi. Oglądają filmik, który nagrał Aristajos, jak jem chipsy, a on to komentuje. Żenujące.

Wchodzi spóźniony Orfeusz.

ORFEUSZ

Skąd te posępne miny na waszych twarzach? Coś się stało?

EURYDYKA

Nie, nic.

[...]

Pytania pomocnicze:

- Co czuła Eurydyka, gdy zobaczyła chłopaków śmiejących się z filmiku, na którym je chipsy?
- Zapytaj uczniów, czy wiedzą czym jest cyberprzemoc i czy znają jakieś przykłady takiego zachowania?
- Jak się zachować, gdy jedno z nich jej doświadczy lub jest jej świadkiem?

c) Przedstaw uczniom i uczennicom obraz „Upadek Ikara” Jacoba Petera Gowy’ego.



Zapytaj uczniów i uczennice, co czują oglądając obraz. Czy zauważali odwołania do niego w spektaklu?

Zachęć do zwrócenia uwagi na:

Kontrast dramatyzmu i spokoju: upadek Ikara kontrastuje z harmonijnym otoczeniem i spokojem Dedala.

Realizm i dynamikę ruchu: detale piór, ruch postaci i napięcie ciał podkreślają dramatyzm.

Symbolikę: obraz zestawia pychę/bunt Ikara z rozważą Dedala, ilustrując przesłanie mitu.

Warto zwrócić uwagę na relacje między postaciami, światło i kolor podkreślające emocje oraz kompozycję przestrzeni, która potęguje wrażenie upadku.

Podpowiedzi do pracy nad sceną inspirowaną obrazem:

1. Wymyślcie współczesną sytuację inspirowaną relacją Ikara i Dedala.
 2. Możecie zainspirować się: obrazem, historią Ikara ze spektaklu lub sytuacjami z życia codziennego.
 3. Omówcie scenariusz: rozpoczęcie, rozwinięcie i zakończenie sceny.
 4. Ustalcie, kto w którą rolę się wciela.
 5. Zróbcie próbę.
 6. Zagrajcie sceny przed widownią.
- * Zaplanujcie swoje teatralne święto pt. „Upadki Ikara”, w którym każda grupa zaprezentuje swoją współczesną interpretację tego mitu. Zorganizujcie pokaz scen, na który zaprosicie inną klasę. Uczniowie mogą ubrać się w kostiumy wzorowane na ich projektach lub maski, które sami wykonają. Scenografią może być projekcja obrazu *Upadek Ikara* Jacoba Petera Gowy’ego. Po spektaklu może odbyć się rozmowa na temat innych spojrzeń młodzieży i ich rodziców/bliskich na ich przyszłość w kontekście historii Ikara ze spektaklu. Do dzieła!